

Sygn. akt III AUa 21/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący – Sędzia: SA Agnieszka Ambroziak

Sędziowie: SA Anna Michalik

SO del. Anita Górecka (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Monika Bąk-Rokicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 kwietnia 2019 r. w W.

sprawy (...) Spółki z o.o. Spółki komandytowej w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

z udziałem ubezpieczonej P. B.

i zainteresowanego(...) Spółki z o.o. Spółki komandytowej w W.

o wydanie zaświadczenia na formularzu A1

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 listopada 2017 r. sygn. akt XIV U 2374/16

oddala apelację.

Anna Michalik Agnieszka Ambroziak Anita Górecka

Sygn. akt: III AUa 21/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 10 sierpnia 2016 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. odmówił wydania zaświadczenia o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającego zastosowanie do osoby uprawnionej na formularzu A1 dla P. B. na okres od 11 lipca 2016 r. do 10 sierpnia 2016 r. W uzasadnieniu organ, że osoba będąca studentem, zatrudniona w Polsce na podstawie umowy zlecenia w celu świadczenia usług opieki i pomocy domowej na terytorium Niemiec nie mieści się w pojęciu pracownika, ani osoby pracującej na własny rachunek.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła (...) sp. z o.o. s.k. wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że w okresie od 11 lipca 2016 r. do 10 sierpnia 2016 r. zastosowanie do ubezpieczonej P. B. ma polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczenia społecznego, i tym samym organ rentowy jest zobowiązany do wydania ubezpieczonej formularza A1 potwierdzającego ten fakt, ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie

organowi rentowemu do ponownego rozpoznania. Odwołująca się wskazała, że ubezpieczona jako student do 26 roku życia z tytułu wykonywania umowy zlecenia nie podlega ubezpieczeniom społecznym, co nie oznacza, że nie podlega ona ustawodawstwu z zakresu ubezpieczeń społecznych, w tym przypadku polskiemu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów procesu.

Zawiadomiona o toczącym się postępowaniu, przystąpiła do niego w charakterze zainteresowanego (...) Sp. z o.o. Sp.k., popierając złożone odwołanie, wszystkie pisma i wnioski Odwołującej się (pismo k 135).

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie, XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że nakazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wydać zaświadczenie o ustawodawstwie zabezpieczenia społecznego mające zastosowanie do osoby uprawnionej na formularzu A1 dla P. B. na okres od dnia 11 lipca 2016 r. do dnia 10 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że spółka (...) sp. z o.o. s.k. została zarejestrowana w Krajowym rejestrze Sądowym w dniu 5 października 2015 r., jej współnikiem jest (...) sp. z o.o., będąca komandytariuszem oraz (...) sp. z o.o. będąca komplementariuszem. Przeważającym przedmiotem działalności spółki jest pomoc społeczna, bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych. (...) sp. z o.o. posiada jednego współnika którym jest (...) sp. z o.o.

(...) Sp. z o.o. s.k. została zarejestrowana w Krajowym rejestrze Sądowym w dniu 8 listopada 2011 r., jej współnikiem jest (...) sp. z o.o., będąca komandytariuszem oraz (...)sp. z o.o. będąca komplementariuszem. Przeważającym przedmiotem działalności spółki jest pomoc społeczna, z zakwaterowaniem. (...)sp. z o.o. posiada jednego współnika którym jest (...) sp. z o.o.

P. B. zawarła 8 czerwca 2016 r. z (...) Sp. z o.o. s.k. umowę o pracę na okres próbny od 9 czerwca 2016 do 9 września 2016 r. w wymiarze 1/8 etatu na stanowisku asystenta biura. W czasie wykonywania pracy dla w/w spółki P. B. przepracowała 16 godzin w czerwcu wykonując m.in. segregacji i archiwizacji dokumentów, roznoszenia ulotek, przygotowywanie i wysyłanie materiałów reklamowych.

P. B. zawarła 8 czerwca 2016 r. z (...) sp. z o.o. s.k. umowę zlecenia polegającą na świadczeniu usług opieki i pomocy domowej obejmującą opiekę i pomoc przy prowadzeniu gospodarstwa domowego osobom w podeszłym wieku lub chorym w miejscu ich zamieszkania na terenie Niemiec. Ubezpieczona miała świadczyć usługi na terytorium Niemiec. Umowa została zawarta na czas określony od 9 lipca 2016 r. do 9 listopada 2016 r., i wchodziła w życie 9 lipca 2016 r.

Z tytułu umowy o pracę z (...) Sp. z o.o. s.k. P. B. podlegała od 9 czerwca 2016 r. ubezpieczeniom społecznym. P. B. od 11 do 14 lipca 2016 r. przebywała na urlopie wypoczynkowym. Od 15 lipca do 5 sierpnia 2016 r. przebywała na urlopie bezpłatnym. Pismem z 2 sierpnia 2016 r. (...) Sp. z o.o. s.k. rozwiązała z zachowaniem 2 tygodniowego okresu wypowiedzenia umowę o pracę z P. B., zwalniając ją w tym okresie z obowiązku świadczenia pracy. Okres wypowiedzenia zaczął się 6 sierpnia 2016 r., a umowa trwała do 20 sierpnia 2016 r. Od 11 lipca do 31 sierpnia 2016 r. Ubezpieczona świadczyła usługi w Niemczech, zleczone jej przez (...) sp. z o.o. s.k.. P. B. w okresie od 11 lipca 2016 r. do 10 sierpnia 2016 r. posiadała status osoby ubezpieczonej, gdyż znajdowała się w Centralnym Wykazie Ubezpieczonych. P. B. urodziła się w (...)i w okresie od 11 lipca do 10 sierpnia 2016r. miała status studentki.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, co do których strony nie wnosiły uwag i dlatego nie budziły one w ocenie Sądu Okręgowego wątpliwości, co do zgodności treści ze stanem rzeczywistym.

Sąd Okręgowy przy powyższych ustaleniach uznał, że odwołanie za zasadne.

Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny nie był między stronami sporny, a spór w niniejszej sprawie miał charakter prawny, dotyczący zastosowania przepisów.

Sąd I instancji przytoczył w pierwszej kolejności przepisy prawne mające zastosowanie w niniejszej sprawie. Zgodnie z art. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 166/1 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.) rozporządzenie stosuje się do obywateli Państwa Członkowskiego, bezpaństwowców i uchodźców mieszkających w Państwie Członkowskim, którzy podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku Państw Członkowskich oraz do członków ich rodzin i osób pozostałych przy życiu.

Zgodnie z art. 11 ust. 3 lit a) rozporządzenia nr 883/2004 pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego Państwa Członkowskiego podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego.

W myśl art. 1 pkt. a) określenie „praca najemna” oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce.

Sąd Okręgowy podkreślił, że od zasady zawartej w art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004 ustawodawca przewidział określone prawem wyjątki, z których najistotniejszym w tym przypadku jest art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004. Na mocy wskazanego artykułu pracodawca ma możliwość ubezpieczyć pracownika w kraju, z którego został wysłany do pracy za granicę pod warunkiem, że zarówno po jego stronie, jak i po stronie pracownika, zostaną spełnione warunki określone w Tytule II rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania Rozporządzenia (WE) nr 883/2004 (Dz. U. UE L 284 z 30.10.2009 r., str. 1, z późn. zm.) oraz w wydanej przez Komisję Administracyjną ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego Decyzji nr A2 z 12 czerwca 2009 r. (Dz. Urz. UE C 106 z 24.04.2010 r., str. 5).

Art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 stanowi, że osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie prowadzi tam swą działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem, że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, by zastąpić inną delegowaną osobę.

Sąd I instancji podniósł, że stosownie zaś do art. 14 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonania ww. Rozporządzenia, do celów stosowana art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego „osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie prowadzi tam swoją działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego”, oznacza także osobę zatrudnioną w celu delegowania jej do innego państwa członkowskiego, pod warunkiem, że osoba ta bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia podlega już ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jej pracodawca.

W myśl art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy instytucja państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia podstawowego, poświadczają, że to ustawodawstwo ma zastosowanie, oraz w stosownych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U 2016 r. poz. 963) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4 tego artykułu, który stanowi

że osoby określone w ust. 1 pkt 4 nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli są uczniami gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół ponadpodstawowych lub studentami, do ukończenia 26 lat.

Z punktu 1., doprecyzowującego art. 12 Rozporządzenia nr 883/2004, wydanej przez Komisję Administracyjną ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego decyzji nr A2 z 12 czerwca 2009 r. wynika, że przepisy art. 12 ust. 1 przywoływanego rozporządzenia stosuje się do pracownika podlegającego ustawodawstwu państwa członkowskiego (państwa wysyłającego) z tytułu wykonywania pracy na rzecz pracodawcy, który zostaje wysłany przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego (państwa zatrudnienia) w celu wykonywania tam pracy na rzecz tego pracodawcy.

Sąd I instancji powołał się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, wskazując że w wyroku z 6 sierpnia 2013 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II UK 116/13 Sąd Najwyższy stwierdził, że dla uznania, że konkretna osoba podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/04 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz art. 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/09 z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/04 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wymagane jest podleganie przez tę osobę ubezpieczeniu społecznemu na podstawie ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych lub ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Sąd Okręgowy zważył, że P. B. w okresie od 11 lipca do 10 sierpnia 2016 r. podlegała ubezpieczeniu zdrowotnemu co wynikało z dostarczonego przez Narodowy Fundusz Zdrowia zaświadczenia.

P. B. też w okresie od 11 lipca do 10 sierpnia 2016 r. pozostawała w zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę z 8 czerwca 2016 r. w spółce (...) Sp. z o.o. s.k., i jak wynika z przeprowadzonych dowodów prace tę wykonywała.

Na marginesie Sąd Okręgowy wskazał, że odwołująca się spółka oraz (...) Sp. z o.o. s.k. są powiązane, gdyż ich komandytariuszem jest (...) sp. z o.o., którą na podstawie wypisów z Krajowego Rejestru Sądowego można uznać za spółkę dominującą, gdyż jest ona też wyłącznym właścicielem udziałów komplementariuszy w/w spółek.

Dlatego zdaniem Sądu I instancji należało uznać, że P. B. bezpośrednio przed podjęciem wykonywania usług w zakresie zawartego z odwołującą się spółką podlegała ubezpieczeniom społecznym na podstawie zawartej umowy o pracę oraz posiadała ubezpieczenie zdrowotne, co oznacza, że trzeba było wydać zaświadczenie o ustawodawstwie zabezpieczenia społecznego mające zastosowanie do osoby uprawnionej na formularzu A1.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 47714 § 2 k.p.c.

Od powyższego wyroku apelację wniósł organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

- błędną wykładnię prawa materialnego, w tym art. 83 b ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 12 ust 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w brzmieniu nadanym przez rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 465/2012 (Dz.Urz. UE L 149/lz 08.06.2012) poprzez nakazanie ZUS I Oddział w W. wydania zaświadczenia o ustawodawstwie zabezpieczenia społecznego mającego zastosowanie do osoby uprawnionej na formularzu A1 dla P. B. na okres od dnia 11.07.2016 r. do 10.08.2016 r.,

- nierozpoznanie istoty sprawy/sporu,

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez ustalenie, że ZUS I Oddział w W. ma obowiązek wydać zaświadczenie o ustawodawstwie właściwym na formularzu A1 dla P. B. na okres od dnia 11.07.2016 r. do 10.08.2016 r.,

- naruszenie przepisów postępowania poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego (art. 233 § 1 k.p.c.).

Wobec powyższych zarzutów apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego XIV Wydziału Ubezpieczeń Społecznych w W. i oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, a także o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy przedstawił argumenty na poparcie powyższych zarzutów i wniosków (apelacja k 213 – 216).

W odpowiedzi na apelację odwołująca się (...) Sp. z o.o. Sp.k. i zainteresowana (...)Sp. z o.o. Sp.k. wniosły o jej oddalenie w całości i przedstawiły swoje stanowisko w sprawie (odpowiedź na apelację k 231 – 236).

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

apelacja podlegała oddaleniu, jako bezzasadna.

Wobec zawarcia w apelacji zarzutu naruszenia przepisów prawa procesowego Sąd Apelacyjny w pierwszej kolejności poddał ten zarzut ocenie pod kątem zasadności, bowiem dopiero skontrolowanie poprawności ustalenia stanu faktycznego pozwala ocenić prawidłowość zastosowania prawa materialnego.

Do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. dochodzi wówczas, gdy strona apelująca wykaże Sądowi pierwszej instancji uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca, gdyż w apelacji zaprezentowana została jedynie odmienna, subiektywna ocena stanu faktycznego sprawy. Zgodnie z dominującym w orzecznictwie poglądem zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń faktycznych, a tym samym korzystnej dla niego oceny materiału dowodowego (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2002r., sygn. akt II CKN 572/99, LEX nr 53136).

Wskazać zatem należy, że Sąd Apelacyjny podziela ustalenia dotyczące stanu faktycznego poczynione przez Sąd pierwszej instancji i przyjmuje je, czyniąc podstawą własnego rozstrzygnięcia. Zbędne jest ich ponowne przedstawienie w tym miejscu, ponieważ orzekając na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu w pierwszej instancji, sąd odwoławczy nie musi powtarzać dokonanych ustaleń, lecz wystarczy stwierdzenie, że przyjmuje je za własne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 654/14).

Jak słusznie wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy, istota sporu w sprawie niniejszej koncentrowała się wokół kwestii natury prawnej, a mianowicie zasadności zastosowania przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 166/1 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.). Spór w przedmiotowej sprawie dotyczył bowiem rozstrzygnięcia, ustawodawstwu którego państwa podlegała P. B. w okresie od 10 lipca do 11 sierpnia 2016 r., wobec wykonywania przez nią pracy na terenie Niemiec z tytułu zawartej z (...) sp. z o.o. s.k. umowy zlecenie.

Organ rentowy stał na stanowisku, że brak jest podstaw do wydania dla zainteresowanej P. B. zaświadczenia o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającego zastosowanie do osoby uprawnionej. W uzasadnieniu apelacji organ rentowy podniósł, że P. B. nie podlegała ubezpieczeniom z tytułu umowy zlecenia jaką zawarła z (...) Sp. z o.o. s.k., ponieważ zleceniobiorcy będący studentami do 26 roku życia nie podlegają ubezpieczeniom z tego tytułu. Nadto P. B. nie podlegała w okresie od 15 lipca 2016 do 10 sierpnia 2016 r. żadnemu ubezpieczeniu z uwagi na korzystanie w tym okresie z urlopu bezpłatnego. Z powyższego organ rentowy wywiódł, że nie można wystawić przedmiotowego zaświadczenia na formularzu A1 dla osoby, która w okresie pracy zleconej na terenie Niemiec nie podlega żadnym ubezpieczeniom w Polsce.

W ocenie Sądu Apelacyjnego należało, w kontekście niniejszej sprawy, poddać analizie przepisy Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004.

Zasadą jest, że pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego Państwa Członkowskiego podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego (Zgodnie z art. 11 ust. 3 lit a. rozporządzenia nr 883/2004). Od powyższej zasady istnieją jednak wyjątki, a jeden z nich wynika z treści art. 12 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zgodnie z którym osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie prowadzi tam swą działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, by zastąpić inną delegowaną osobę. (ust. 1) Osoba, która normalnie wykonuje działalność jako osoba pracująca na własny rachunek w Państwie Członkowskim, a która udaje się, by wykonywać podobną działalność w innym Państwie Członkowskim, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy. (ust.2).

Powyższy przepis, w zakresie swego zastosowania, został doprecyzowany w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Stosownie do treści art. 14 ust. 1 Rozporządzenia nr 987/2009 do celów stosowania wyżej cytowanego art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego „osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie tam prowadzi swoją działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego”, oznacza także osobę zatrudnioną w celu oddelegowania jej do innego państwa członkowskiego, pod warunkiem że osoba ta bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia podlega już ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jej pracodawca.

W tym kontekście należy pamiętać o Decyzji Komisji Europejskiej Nr A2 z dnia 12 czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 Rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie ustawodawstwa mającego zastosowanie do pracowników delegowanych i osób wykonujących pracę na własny rachunek, tymczasowo pracujących poza państwem właściwym. Zgodnie z treścią wskazanej decyzji dla celów stosowania art. 14 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 987/2009, tytułem wskazówki, wymóg, do którego odnoszą się słowa „bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia”, można uważać za spełniony, jeśli dana osoba podlega przez co najmniej miesiąc ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym pracodawca ma swoją siedzibę. Krótsze okresy wymagać będą indywidualnej oceny w konkretnych przypadkach, z uwzględnieniem wszelkich innych występujących czynników.

Ponadto, wskazać należy, że pod pojęciem „ustawodawstwo”, użytym w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr. 883/2004 należy rozumieć, w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, przepisy ustawowe, wykonawcze i inne oraz obowiązujące środki wykonawcze odnoszące się do działów systemu zabezpieczenia społecznego, objętych art. 3 ust. 1. Określenie to nie obejmuje postanowień umownych innych niż te, które służą wykonaniu obowiązku ubezpieczeniowego wynikającego z przepisów ustawowych i wykonawczych, o których mowa w poprzednim akapicie, lub które były przedmiotem decyzji władz publicznych, która nadała im charakter obligatoryjny lub rozszerzyła ich zakres, pod warunkiem że zainteresowane Państwo Członkowskie złoży oświadczenie i powiadomi o tym Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i Przewodniczącego Rady Unii Europejskiej. Oświadczenie takie publikowane jest w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Zgodnie natomiast z art. 3 cytowanego rozporządzenia, stosuje się je do całego ustawodawstwa odnoszącego się do następujących działów zabezpieczenia społecznego:

a) świadczeń z tytułu choroby;

- b) świadczeń z tytułu macierzyństwa i równoważnych świadczeń dla ojca;
- c) świadczeń z tytułu inwalidztwa;
- d) świadczeń z tytułu starości;
- e) rent rodzinnych;
- f) świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i choroby zawodowej;
- g) zasiłków na wypadek śmierci;
- h) świadczeń dla bezrobotnych;
- i) świadczeń przedemerytalnych;
- j) świadczeń rodzinnych.

Jak przyznał organ rentowy w apelacji, kwestia podlegania przez ubezpieczoną ustawodawstwu państwa członkowskiego siedziby pracodawcy na miesiąc przed oddelegowaniem jej do innego państwa członkowskiego pozostawała poza sporem. Organ rentowy podkreślał, że odmowa wydania przedmiotowego zaświadczenia wynikała z faktu, że w spornym okresie P. B. nie podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu zawartej umowy zlecenia jako student przed 26 rokiem życia, ani z tytułu obowiązującej równolegle umowy o pracę, bowiem przebywała wówczas na urlopie bezpłatnym.

Sąd Apelacyjny nie podziela powyższych argumentów.

Przypomnieć należy, że P. B. zawarła umowę o pracę ze Spółką (...) na okres próbny od 9 czerwca 2016 r. do 9 września 2016 r., na podstawie której wykonywała pracę od 9 czerwca 2016 r. do 14 lipca 2016 r., przy tym od 11 do 14 lipca 2016 r. przebywała na urlopie wypoczynkowym. W okresie od 15 lipca do 5 sierpnia 2016 r. P. B. przebywała na urlopie bezpłatnym, zaś w dniu 2 sierpnia 2016 r. (...) rozwiązała z nią umowę o pracę za wypowiedzeniem, którego okres rozpoczął swój bieg 6 sierpnia 2016 r. i upłynął 20 sierpnia 2016 r.. W okresie wypowiedzenia ubezpieczona była zwolniona z obowiązku świadczenia pracy. Natomiast w okresie od 11 lipca do 31 sierpnia 2016 r. P. B. świadczyła w Niemczech usługi opieki nad osobami starszymi, chorymi lub wymagającymi opieki, na podstawie umowy zlecenia zawartej z odwołującą się Spółką. Organ rentowy nie kwestionował faktu podlegania przez P. B. ustawodawstwu państwa członkowskiego w okresie miesiąca przed oddelegowaniem jej do pracy na terytorium drugiego państwa członkowskiego, wskazując że powodem odmowy wydania zaświadczenia A1 był fakt, że Ubezpieczona nie podlegała w spornym okresie żadnemu ubezpieczeniu, bowiem przebywała na urlopie bezpłatnym. Nie mogła też podlegać ubezpieczeniu, jako członek rodziny, ponieważ nabycie własnego tytułu do ubezpieczeń w postaci umowy o pracę powoduje, że zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego, jako członka rodziny przestaje obowiązywać. Zdaniem organu rentowego, potwierdzenie z NFZ dotyczące podlegania w spornym okresie ubezpieczeniu zdrowotnemu, nie stanowi dowodu, gdyż NFZ nie posiada danych o urlopie bezpłatnym.

Odnośnie zarzutów apelującego, dotyczących przebywania Ubezpieczonej w spornym okresie na urlopie bezpłatnym, należy zwrócić uwagę, że już z powyższego zestawienia faktów wynika, że nie cały okres, jaki miałyby być objęte zaświadczeniem A1, pokrywał się urlopem bezpłatnym P. B.. Od 11 do 14 lipca 2016 r. przebywała ona na urlopie wypoczynkowym, zaś od 6 do 10 sierpnia 2016 r. była w okresie wypowiedzenia umowy o pracę. Tym samym, nie można podzielić argumentacji Apelującego co do braku podlegania P. B. jakimkolwiek ubezpieczeniom w spornym okresie, skoro posiadała ona tytuł do ubezpieczeń w postaci umowy o pracę i była uprawniona do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Przypomnieć też należy przepis art. 69 ust. 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zgodnie z którym pracownik korzystający z urlopu bezpłatnego traci prawo do świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego po upływie 30 dni od dnia rozpoczęcia urlopu. Powyższe oznacza, że 30-dniowy okres ochronny w którym ubezpieczony ma prawo do świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego pokrywał

się częściowo (od 15 lipca do 5 sierpnia 2016 r.) z okresem od 11 lipca 2016 do 10 sierpnia 2016 r., za który miało być wystawione przedmiotowe zaświadczenie A1. Ubezpieczona zatem niewątpliwie w tym, okresie była objęta „ustawodawstwem” „pierwszego państwa członkowskiego”, rozumianym zgodnie z cytowaną wyżej definicją zawartą w art. 1 lit. l Rozporządzenia nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004r..

Ponadto wskazać należy, że osoba mająca status studenta jest ubezpieczonym na gruncie ustawy z dnia z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1510). Stosownie do treści art. 3 ust. 1. pkt. 1 u.s.o.z.f.p., ubezpieczonymi są osoby posiadające obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), zamieszkujące na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA). Zgodnie natomiast z art. 3 ust. 2 pkt 1 ubezpieczonymi są także: studenci i doktoranci, którzy odbywają kształcenie w Rzeczypospolitej Polskiej, oraz absolwenci, którzy odbywają w Rzeczypospolitej Polskiej obowiązkowy staż, nieposiadający obywatelstwa państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) i niebędący osobami, o których mowa w ust. 1 pkt 3.

Art. 66 ust. 1 pkt 20 cyt. ustawy wskazuje, że obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają studenci i doktoranci niepodlegający obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, z wyłączeniem osób, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1.

Stosownie zaś do treści art. 66 ust. 2 cyt., ustawy, status członka rodziny osoby ubezpieczonej oraz status członka rodziny będącego osobą uprawnioną do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie przepisów o koordynacji zwalnia z obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego z powyższego tytułu.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 5 ubezpieczonymi są także członkowie rodzin osób, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, zamieszkujący na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), jeżeli nie są osobami podlegającymi obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego, o których mowa w art. 66 ust. 1, z zastrzeżeniem art. 66 ust. 2 i 3, ani nie są osobami uprawnionymi do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie przepisów o koordynacji;

Członkowie rodziny to zgodnie z brzmieniem art. 3 pkt 5 a. : dziecko własne, dziecko małżonka, dziecko przysposobione, wnuka albo dziecko obce, dla którego ustanowiono opiekę, albo dziecko obce w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, do ukończenia przez nie 18 lat, a jeżeli uczy się dalej w szkole lub zakładzie kształcenia nauczycieli lub odbywa kształcenie w uczelni lub szkole doktorskiej – do ukończenia 26 lat, natomiast jeżeli posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub inne traktowane na równi – bez ograniczenia wieku.

Przy tym należy zaznaczyć, w kontekście zastosowania przepisów unijnych dotyczących podleganiu ustawodawstwu państwa wysyłającego w okresie czasowego wykonywania pracy za granicą, bez znaczenia pozostaje, że osoby posiadające status studenta podlegają dobrowolnemu, nie zaś obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu. Wsnucie wniosków przeciwnych doprowadziłoby bowiem do zawężenia literalnego brzmienia wyżej przytoczonych przepisów prawa europejskiego.

Istotą problemu w sytuacji ubezpieczonej jest zdefiniowanie pojęcia „podlegania ustawodawstwu państwa członkowskiego”. W doktrynie wskazuje się, iż istnieją dwie interpretacje powyższego pojęcia: węższa, odnosząca się do podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu, oraz szersza, zgodnie z którą warunek o którym mowa w art. 12 Rozporządzenia, zostaje spełniony również w przypadku podlegania ubezpieczeniom od jakichkolwiek ryzyk społecznych, chociażby ubezpieczeniu zdrowotnemu. W ocenie Sądu Apelacyjnego słuszność znajduje szersza interpretacja, jako odpowiadająca literalnemu brzmieniu cytowanych przepisów, co też zostało potwierdzone w orzecznictwie. Zgodnie z poglądami prezentowanymi przez Sąd Najwyższy dla uznania, że konkretna osoba podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego konieczne jest podleganie przez tę osobę ubezpieczeniu, przy czym (...) nie chodzi tu tylko o podleganie ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (np. z tytułu pracy świadczonej na podstawie stosunku pracy lub umowy

cywilnoprawnej, czy też z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej), ale również o podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2013 r., sygn. akt: II UK 116/13, LEX nr 1460956).

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Apelacyjny miał również na względzie poglądy reprezentowane przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który w wyroku z dnia 25 października 2018 r. w sprawie C-451/17 wskazał bowiem, iż art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009 w związku z art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że pracownika zatrudnionego w celu oddelegowania do innego państwa członkowskiego należy uznać za osobę, która „bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia podlega już ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jej pracodawca” w rozumieniu art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009, nawet jeśli pracownik ten nie miał statusu osoby ubezpieczonej na podstawie ustawodawstwa tego państwa członkowskiego bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia, o ile w tym momencie pracownik miał miejsce zamieszkania we wspomnianym państwie członkowskim, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.

W powołanym orzeczeniu Trybunał zwrócił uwagę na cel Rozporządzenia nr 883/2004 jakim jest m.in. zapobieżenie pozbawieniu osób objętych zakresem stosowania tego rozporządzenia ochrony w dziedzinie zabezpieczenia społecznego – wobec braku ustawodawstwa, jakie miałyby do nich zastosowanie.

Na marginesie wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w pełni podziela argumentację przedstawioną przez odwołującą się i zainteresowaną w odpowiedzi na apelację mianowicie że prowadzenie przez ZUS rozważań co do ewentualnych świadczeń jakie Ubezpieczona by otrzymała podlegając w zakresie zabezpieczenia społecznego prawu polskiemu lub prawu niemieckiemu, ma charakter hipotetyczny, jest bezzasadne i nie ma żadnego wpływu na wydanie (lub odmowę wydania) formularza A1.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności Sąd Apelacyjny oddalił apelację, jako bezzasadną, na podstawie art. 385 k.p.c.

Sędziowie : Przewodnicząca:

Agnieszka Ambroziak Anna Michalik

Anita Górecka